

IS1

AA1

D.El.Ed. Examination

JANUARY, 2021

Second Year (2016 Revised Syllabus)

INDIAN SOCIETY AND EDUCATION

(Marathi Medium)

Time : 11.00 to 1.00 Hrs.

Date : 20/01/2021

(4 Pages)

Max. Marks : 40

1. (अ) चुकीचे विधान दुरुस्त करून लिहा : 3
- (1) मनुष्य हा समाजाशिवाय राहू शकतो म्हणून तो समाजशील प्राणी आहे. 1
- (2) बंकीमचंद्र चटर्जी यांनी लिहिलेले जनगणमन हे राष्ट्रगीत म्हणून स्वीकृत केले गेले. 1
- (3) बालकांच्या हक्कांचे संरक्षण व्हावे म्हणून मनोधैर्य योजना अस्तित्वात आली. 1
- (ब) एका वाक्यात उत्तरे लिहा : 3
- (1) बोधात्मक विकासाचा जनक कोणाला म्हटले जाते ? 1
- (2) भारतीय राज्यघटनेच्या मसुदा समितीचे अध्यक्ष कोण होते ? 1
- (3) स्थानिक स्वराज्य संस्थेमध्ये महिलांना किती टक्के आरक्षण दिले जाते ? 1

AA1

1 of 4

P.T.O.

(क) जोड्या लावा :

2

'अ' गट

'ब' गट

(1) प्राथमिक शिक्षणाचे

(अ) कमी वजनाच्या मुलांसाठी

1

सार्वत्रिकीकरण

(ब) कलम-48

1

(2) कांगारू पद्धत

(क) कलम-45

2.

खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 60 ते 80 शब्दांत लिहा :

8

(1) समाजातील विकासात अध्यापकाचे महत्त्व लिहा.

2

(2) जागतिक शिक्षणासाठी वापरल्या जाणाऱ्या दोन अध्ययन-अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.

2

किंवा

भाषिक व धार्मिक विविधतेचा मानवी जीवनावर होणारा परिणाम लिहा.

(3) सामाजिक स्तरांचा शिक्षणावरील होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

2

किंवा

समाजरचनेतील महिलांचे स्थान चार मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा.

(4) 'कुटुंबाचे व्यक्तिमत्त्व व बालकांचे व्यक्तिमत्त्व यांचा घनिष्ठ संबंध असतो.' स्पष्ट करा.

2

किंवा

शालेय पोषण आहार देण्यामागे शासनाचा असलेला उद्देश दोन मुद्द्यांच्या आधारे लिहा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 120 ते 160 शब्दांत लिहा : 12
- (1) महाराष्ट्रातील आरक्षणविषयक धोरण स्पष्ट करा. 3

किंवा

- आरक्षणविषयक धोरणाचे सहा फायदे लिहा.
- (2) माहिती अधिकाराचा वापर तुम्ही समाजहितासाठी कसा कराल ? स्पष्ट करा. 3
- (3) विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक समभाव निर्माण करण्यासाठी शिक्षक म्हणून तुम्ही कोणत्या उपक्रमांचे आयोजन कराल ? ते लिहा. 3

किंवा

- स्त्री-पुरुष समभाव रुजविताना शिक्षकांनी कोणकोणत्या घटकांवर भर दिला पाहिजे असे तुम्हांला वाटते ?
- (4) बालपणासंबंधीचे विचार 'काल आणि आज' तुलनात्मक पद्धतीने लिहा. 3
4. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 ते 250 शब्दांत लिहा : 12
- (1) शिक्षण आणि समाज यांचा जागतिकीकरणाशी असलेला परस्परसंबंध चार मुद्द्यांच्या आधारे स्पष्ट करा. 4

किंवा

जागतिकीकरणाचा व राजकारणाचा प्रभाव शिक्षणावर पडतो. यावर तुमचे मत स्पष्ट करा.

- (2) शाळा प्रणाली म्हणजे काय ? भारतीय समाजात अस्तित्वात असलेल्या विविध शाळा प्रणाली स्पष्ट करा. 4

किंवा

भारतीय संविधानाने सांगितलेली मार्गदर्शक तत्त्वे सांगून शिक्षणात त्याचा वापर कसा करता येईल ? हे स्पष्ट करा.

- (3) एखाद्या शासकीय कार्यालयातून माहिती अधिकारात माहिती मिळविण्यासाठी कोणत्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करावा ? ते लिहा. 4